

Werken met non-fictie tijdens de les

Een aanvulling bij de handleiding
'Werken met boeken in de klas'
n.a.v. Jeugdboekenmaand 2018

Deze bundel sluit aan bij het thema van
Jeugdboekenmaand 2018 – Eureka! Wetenschap en Techniek.
Het is een aanvulling op de basishandleiding
'Werken met boeken in de klas' van 2017.

Inhoud

Non-fictie in de klas: zo begin je eraan	2
Waarom non-fictie een plaats verdient tijdens jouw lessen	2
Op zoek naar een non-fictie boek	3
Non-fictie gebruiken tijdens de les: werkvormen	4
Boekparen: voorbeelden	10
3-6 jaar	10
6-8 jaar	11
9 jaar en ouder	11
10 jaar en ouder	12
11 jaar en ouder	12
12 jaar en ouder	13
Bronnen / Inspiratie	14
Colofon	14

Non-fictie in de klas: zo begin je eraan

Waarom non-fictie een plaats verdient tijdens jouw lessen

Op één dag lezen we enorm veel. Het merendeel van wat we lezen, en ook van wat we schrijven, is non-fictie. Non-fictie is een genre van teksten die gebaseerd zijn op informatie en de werkelijkheid. Dit staat tegenover verzonden verhalen. Een overzicht van informatie die je zoal te lezen krijgt:

- een krantenartikel over de verkiezingen
- een Tweet van Obama
- een Wikipediatekst over Syrië
- de website van Ikea
- een recensie over de laatste Star Trek film
- een blog met vegetarische recepten
- een non-fictieboek over ons brein

Dat we zoveel informatieve teksten lezen, staat in contrast met het feit dat veel mensen er moeite mee hebben: informatie die ze nodig hebben opzoeken, de verschillende argumenten eruit halen, achtergrondkennis aanspreken enzovoort. Dat zijn geen evidente vaardigheden, maar ze zijn wel nodig bij het verwerken van non-fictie.

We moeten leerlingen niet alleen leren omgaan met informatieve teksten omdat ze er dagelijks mee in aanraking komen, maar ook omdat ze ons helpen om kennis op te bouwen, de werkelijkheid te begrijpen, onze woordenschat uit te breiden, begrijpend te lezen en omdat ze een opstap kunnen zijn naar andere genres.

In deze handleiding werken we in eerste instantie met (literaire) non-fictie boeken. De werkvormen die worden voorgesteld, zullen in veel gevallen ook gebruikt kunnen worden met krantenartikelen, blogs of andere informatieve teksten. Maar het gebruik van een goed gekozen non-fictie boek heeft de meeste kans om leerlingen aan te moedigen meer te lezen en meer te ontdekken!

Je vindt inspiratie op de website van [Jeugdboekenmaand](#) of via www.boekenzoeker.org.

Op zoek naar een non-fictie boek

De laatste jaren is het aanbod non-fictie boeken alleen maar gestegen. Het is over het algemeen een populair genre. Er zijn tegenwoordig zoveel verschillende soorten non-fictie, over alle mogelijke onderwerpen, in alle mogelijke vormen en maten, van doe-boeken tot weetjesboeken, alles door elkaar. Maar hoe haal je er nu de kwalitatieve boeken uit?

Hou de onderstaande 6 A's¹ in je achterhoofd wanneer je in het aanbod begint te graven:

- **Autoriteit:** dit gaat over de deskundigheid van de auteur. De auteur moet gekwalificeerd zijn om over het onderwerp te schrijven. Expertise kan een auteur opdoen door samen te werken met een deskundige en/of door veel bronnen te raadplegen. Die vind je achteraan in het boek en geven een goed idee van de betrouwbaarheid van de inhoud.
 - *In de klas:* Vraag aan leerlingen wie het boek geschreven heeft. Vind je informatie over hem/haar en over zijn/haar expertise? Welke bronnen worden vermeld?
- **Accuraatheid:** bij non-fictie boeken komt het erop aan om zo compleet mogelijk te zijn en ook de details correct weer te geven. Wat er staat, moet (zo) juist (mogelijk) zijn. Je kan een autoriteit zijn op het vlak van klimaatverandering, maar er toch vaag of slordig over schrijven.
- **Aantrekkelijkheid:** we leven in een wereld vol visuele impulsen. Ook in boeken zoeken leerlingen naar die visuele prikkels. Een aantrekkelijke voorstelling van informatie maakt dat ze sneller naar dat boek zullen grijpen of dat hun interesse gewekt zal worden.
 - *In de klas:* Op welke manier helpt deze bladzijde jou om het onderwerp te begrijpen? Misschien staan er woorden cursief of vet gedrukt. Vraag dan waarom dit zo is. Hoe krijg je informatie? Enkel via de tekst? Of ook via beeld? Hoe werkt dat dan?
- **Aangepast aan het publiek:** goede non-fictie boeken zijn geschreven op het geschikte niveau. De schrijver kleineert zijn lezers niet, maar slaagt erin om complexe onderwerpen en concepten verstaanbaar en bespreekbaar te maken voor het doelpubliek.
- **Aangenaam lezen:** het is van groot belang dat ook de tekst goed geschreven is. De auteur brengt de informatie over op een boeiende, georganiseerde manier. Hij schrijft verhalend, moedigt vragen en discussie aan en houdt rekening met de basiskennis van zijn publiek.
- **Actueel:** bij het kiezen van een non-fictie boek let je best op twee dingen. Enerzijds wil je een boek dat recent genoeg is of in elk geval nog steeds betrouwbaar genoeg. Technologie bijvoorbeeld, verandert zodanig snel, dat je echt wel een recente uitgave wil gebruiken. Anderzijds is het belangrijk om te kiezen voor een actueel thema dat leeft bij leerlingen.

¹ Young, Terrel A., Moss, Barbara, Cornwell, Linda (2007). *The classroom library: a place for nonfiction, nonfiction in its place*. Reading Horizons, 48 (1), p. 5.

Non-fictie gebruiken tijdens de les: werkvormen

Raak vertrouwd met de specifieke kenmerken van het genre

DOMEIN:	Nederlands				
VAARDIGHEDEN:	lezen				
LEEFTIJD:	kleuters	1e graad LO	2e graad LO	3e graad LO	1e graad SO
NODIG:	non-fictie boeken				

Het leuke aan non-fictie boeken is dat je ze vaak niet per se van voor naar achter moet (voor)lezen. Je bladert door het boek en leest het hoofdstuk dat jou op dat moment aanspreekt (voor).

Non-fictie boeken bieden ook voor leerkrachten een voordeel: omdat ze vaak zijn opgedeeld in kortere hoofdstukken, kan je er makkelijk één uitkiezen om (voor) te lezen of één of meerdere om te gebruiken tijdens een werkvorm (Bijvoorbeeld: carrousel. Zie handleiding 'Werken met boeken in de klas').

Voor je leerlingen in het boek laat beginnen, is het belangrijk dat ze een aantal specifieke onderdelen of tekstfuncties van non-fictie boeken kunnen interpreteren²:

Titel	Zeker bij een non-fictieve tekst vertelt de titel heel direct waarover het gaat.
Ondertitel	De ondertitels helpen lezers hun weg te vinden in de tekst, een idee te krijgen van de structuur en snel te weten waarover het gaat.
Inhoudstafel	De inhoudstafel presenteert vooraan de verschillende onderdelen die behandeld worden in het boek en gidst je naar de juiste pagina.
Index	Dit is een alfabetische lijst met allerlei onderwerpen, kernwoorden en begrippen die je kan tegenkomen in het boek. De index helpt je om meteen die informatie te vinden die je zoekt met behulp van het juiste paginanummer.
Kantlijnartikel	Dit is een stukje tekst dat uitweidt over een detail, meestal in een apart kadertje aan de zijkant of onderkant van de pagina.
Woordenlijst	Soms heeft een informatief boek achteraan ook nog een verklarende woordenlijst, voor wanneer je snel wil weten wat iets betekent.
Onder- of bijschrift	De korte tekstjes onder foto's, grafieken en landkaarten bevatten belangrijke informatie en/of een mini samenvatting van de bijhorende tekst
Foto's, tekeningen, tabellen, grafieken	Zorg ervoor dat je leerlingen aanmoedigt om hieraan voldoende aandacht te besteden, net zoals je dat zou doen bij een prentenboek of graphic novel.

2 Reading Rockets. *How to read nonfiction texts*. Opgehaald op <http://www.readingrockets.org/article/how-read-nonfiction-text>

Je kan met leerlingen een ‘wandeling’ door de tekst maken en hen zo bewust leren kijken naar de verschillende tekstfuncties. Gebruik hiervoor geen al te lange tekst of geen volledig boek. Dan duurt het te lang. Je kan het hen in kleine groepjes laten doen of eventueel klassikaal:

- Geef iedereen in het groepje of in de klas dezelfde tekst, liefst met veel tekstfuncties.
- Kies iemand die het eerste tekstonderdeel zoekt en benoemt (Is het een ondertitel? Een kantlijnartikel? Of een foto met onderschrift?).
- Dezelfde persoon leest nu dit onderdeelje voor (dus enkel de titel of het bijschrift).
- Discussieer klassikaal of in groep welke vragen en voorspellingen deze tekstfunctie oproept en hoe dit samenhangt met het algemene onderwerp van het boek/verhaal/de tekst.
- Een andere leerling wordt gekozen om de volgende tekstfunctie te zoeken, te benoemen en te lezen. Herhaal de andere stappen tot je door de volledige tekst bent ‘gewandeld’.
- Laat leerlingen achteraf bespreken hoe deze wandeling door de tekst hun begrip erover heeft beïnvloed. Ging het lezen vlotter? Wisten ze sneller waar ze welke info zouden vinden?

Zoek het op: gebruik de inhoudstafel, index en woordenlijst.

DOMEIN:	Nederlands				
VAARDIGHEDEN:	lezen, strategieën				
LEEFTIJD:	kleuters	1e graad LO	2e graad LO	3e graad LO	1e graad SO
NODIG:	non-fictie boeken met inhoudstafel, index en woordenlijst / een chronometer, gsm, horloge,...				

Het is belangrijk dat leerlingen de specifieke kenmerken van een non-fictieboek leren gebruiken, zoals de index, de inhoudstafel en de eventuele woordenlijst. Deze opdracht vereist van de leerkracht een beetje werk op voorhand op vlak van vragen bedenken en boeken uitzoeken.

Als het de eerste keer is dat jullie met non-fictie aan de slag gaan, besteed dan op voorhand specifiek aandacht aan de verschillende tekstonderdelen. Of maak bijvoorbeeld een wandeling door de tekst (zie hierboven).

- Zet leerlingen in groepjes. Geef elk groepje één of meerdere non-fictie boeken en iets om de tijd mee bij te houden (chronometer, gsm, horloge,...)
- Bereid op voorhand vragen voor over de onderwerpen die in de boeken aan bod komen.
- Elk groepje krijgt een papier met vragen waarvan ze in hun boeken een antwoord kunnen vinden. Zorg ervoor dat je minstens voor elke leerling in het groepje één vraag hebt.
 - Maak voor jezelf een overzicht waarop je schrijft in welk boek het antwoord staat en op welke pagina. Zo kan je nadien de antwoorden makkelijk controleren.
- In elk groepje gaan de leerlingen nu om beurt een vraag zo snel mogelijk beantwoorden.
- Dit gaat natuurlijk het vlotst als ze hiervoor de (onder)titels, inhoudstafel, index en woordenlijst gebruiken! Laat de anderen in het groepje ondertussen de tijd bewaken. Wanneer de leerling het antwoord heeft gevonden, stopt de tijd en noteert het groepje zowel kort het antwoord als de tijd waarin de opzoeker het antwoord gevonden heeft.
- Na deze oefening overloop je de verschillende behaalde tijden. Bespreek de strategieën. Wie vond het snelst een antwoord? Hoe ging hij/zij te werk? ...

TIP: Gaat schrijven nog moeizaam? Dan kan je ook overwegen om deze oefening kort klassikaal te doen. Je legt verschillende boeken op tafels, leest een vraag voor en duidt iemand aan die zo snel mogelijk het antwoord moet komen zoeken. Ondertussen projecteer je een aftelklok op het bord.

Fictieve non-fictie: aan de slag met onder- en bijschriften

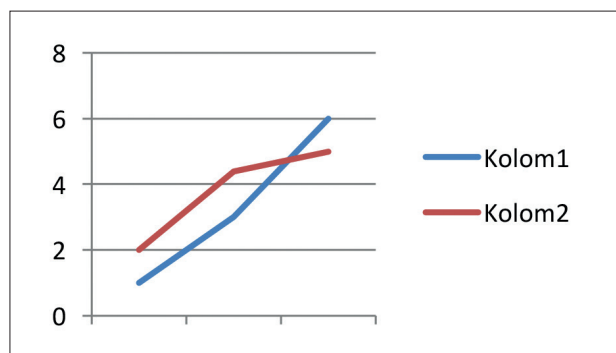
DOMEIN:	Nederlands				
VAARDIGHEDEN:	schrijven				
LEEFTIJD:	kleuters	1e graad LO	2e graad LO	3e graad LO	1e graad SO
NODIG:	non-fictie boeken als voorbeeld, verschillende afgedrukte afbeeldingen, foto's, grafieken,...				

Non-fictie boeken werken vaak met onder- en bijschriften bij foto's, diagrammen, tekeningen en grafieken. Het kan een leuke oefening zijn om hiermee aan de slag te gaan met leerlingen.

- Blader eerst met leerlingen door een aantal non-fictie boeken. Je kan dit klassikaal doen, maar als je de tijd en ruimte hebt, laat hen er dan in kleine groepjes door bladeren.
- Vraag leerlingen wat hen opvalt aan de non-fictie boeken. Wat is er anders dan bij een verhalend boek? Op welke manieren wordt informatie aangeboden (tekstueel, visueel)?
- Behoud een overzicht door een schema te maken op het bord met kenmerken van non-fictie. Hier kunnen leerlingen nadien naar terugrijpen bij het voorbereiden van hun opdracht.
- Deel nu foto's, tekeningen, grafieken enz. uit. Leg een paar afbeeldingen per groepje op tafel.
- Vertel aan leerlingen dat alle afbeeldingen bij elkaar horen. De manier waarop moeten ze zelf verzinnen. Ze moeten er daarna onder- en bijschriften bij schrijven ter verduidelijking.
- Leerlingen beslissen nu wat de samenhang is van hun afbeeldingen. Die samenhang is het onderwerp van hun fictief non-fictie boek. Op welke manier kunnen de afbeeldingen op tafel hierover iets zeggen. Er moet natuurlijk een onderschrift bij waaruit blijkt wat die specifieke afbeelding met het onderwerp te maken heeft.
 - Een onderschrift is kort, maximaal drie zinnen, en geeft bondig weer wat de afbeelding te maken heeft met het onderwerp.
- Bijvoorbeeld: stel je krijgt een aantal afbeeldingen zoals die hieronder. Je bedenkt dat ze allemaal iets kunnen vertellen over de Cheshire Cat, uit Alice in Wonderland, en dat deze dus echt bestaat. Je verzint nu bij de foto's onderschriften die de link verduidelijken:

Tijdens de eerste vrijdag van elke maand verschijnt de Cheshire Cat aan de hemel. Mensen denken soms dat dit de maan is, maar het is eigenlijk de lach van een grote, grijnzende kat.

Op deze grafiek kan je duidelijk zien dat een Cheshire Cat (blauwe lijn) steeds actiever wordt naarmate het later wordt. Dit in tegenstelling tot gewone katten (rode lijn).

Een diagram of tekening in woorden

DOMEIN:	Nederlands
VAARDIGHEDEN:	spreken, luisteren
LEEFTIJD:	kleuters 1e graad LO 2e graad LO 3e graad LO 1e graad SO
NODIG:	afbeeldingen (diagram, grafiek, tekening,...) uit non-fictie boeken

Dit is een aanleiding om het met leerlingen te hebben over de kracht van beelden en woorden en hoe die elkaar aanvullen.

- Verdeel de klas in duo's. Iedereen werkt samen met een partner.
- Geef eerst iedereen een afbeelding uit een non-fictie boek. Dat kan een taartdiagram zijn of een tekening. Verder geef je hen geen uitleg. Leerling A en leerling B krijgen elk een andere afbeelding en laten die niet aan elkaar zien.
- De leerlingen gaan nu eerst, ieder voor zich, een beschrijvend tekstje schrijven bij de afbeelding die ze hebben gekregen. Je vertelt hen nog niet wat daarvan de bedoeling is.
- Wanneer ze hiermee klaar zijn, leggen de leerlingen hun afbeelding weg en gaan ze om beurten aan elkaar hun tekstje voorlezen. Terwijl de ene voorleest, moet de andere proberen te tekenen wat er gezegd wordt. Draai daarna de rollen om.
- Leerlingen leggen nu hun originele afbeelding naast de getekende afbeelding van hun buur. In hoeverre komen ze overeen? Hoe komt dat? Was het moeilijk om naar de instructies te luisteren en te tekenen? Zou je achteraf een ander, duidelijker tekstje hebben geschreven?
- Rond af door met je leerlingen te praten over het belang van beelden in boeken. Wat dragen ze bij? Of lees je liever boeken zonder prenten of foto's? Kijk je liever of lees je liever? ...

Dobbelen met vragen

DOMEIN:	Nederlands
VAARDIGHEDEN:	spreken
LEEFTIJD:	kleuters 1e graad LO 2e graad LO 3e graad LO 1e graad SO
NODIG:	dobbelstenen

Als je na het lezen van een non-fictie boek de leerlingen kort wil laten opfrissen wat ze nu juist geleerd hebben, kan je hen simpelweg in groepjes laten dobbelen:

- Verdeel de klas in groepjes van ongeveer 4 personen.
- Geef elk groepje een dobbelsteen. Bij elk getal van de dobbelsteen hoort een vraagwoord:
 - 1 = Wie? → 4 = Wanneer?
 - 2 = Wat? → 5 = Waarom?
 - 3 = Waar? → 6 = Hoe?
- De leerlingen dobbelen één voor één. Degene die gooit, verzint een vraag over de non-fictieve tekst die begint met het vraagwoord dat bij zijn getal hoort.
- De leerling die rechts naast de vraagsteller zit, probeert de vraag te beantwoorden. De rest van de groep helpt of corrigeert indien nodig.

Non-fictie boeken (voor)lezen met een K-W-L plan

DOMEIN:	Nederlands				
VAARDIGHEDEN:	lezen, schrijven				
LEEFTIJD:	kleuters	1e graad LO	2e graad LO	3e graad LO	1e graad SO
NODIG:	non-fictie boek, K-W-L plan				

Wanneer je een non-fictie boek (voor)leest, is het een meerwaarde om leerlingen een luistervraag te stellen of om hen te laten nadenken over wat ze zouden kunnen opsteken na het (voor)leesmoment.

Een luistervraag vergt weinig voorbereiding: je moet enkel een vraag bedenken die de nieuwsgierigheid prikkelt. Of je laat je leerlingen er één bedenken over het onderwerp van het boek.

Een andere manier om leerlingen vooraf aan het denken te zetten, is via een K-W-L plan.

K-W-L staat origineel voor *Know – Want to know – Learned*³, maar je kan het in het Nederlands vertalen naar *Kennen – Willen Weten – geLeerd*. Een K-W-L plan ziet er simpelweg als volgt uit:

Kennen	Willen Weten	GeLeerd

- Leerlingen krijgen of maken elk een K-W-L plan.
- Ze brainstormen eerst in groepjes of alleen over wat ze al weten over het onderwerp uit het boek. Dat noteren ze in de 'K'-kolom. Je kan als leerkracht bijhouden op het bord wat er allemaal vernoemd wordt of je laat het hen individueel invullen.
 - Als kinderen nog niet (goed) kunnen schrijven, kan je de brainstorm als leerkracht gewoon klassikaal voeren en zelf bijhouden op het bord wat er wordt gezegd.
 - Je kan hier al kort even klassikaal terugkoppelen en kijken wie er heel veel weet over het onderwerp en wie bijna niets.
- Vraag leerlingen nu wat ze te weten willen komen na het lezen van het boek. Dit noteren ze in de 'W'-kolom. Moedig hen aan om expliciete vragen te formuleren.
- Leerlingen gaan nu de tekst lezen – of je leest hem voor – en vullen tijdens of na het (voor)lezen de 'L'-kolom in. De bedoeling is dat ze antwoorden vinden op de vragen die ze in de 'W'-kolom formuleerden, maar er kunnen natuurlijk ook nog andere dingen bijkomen die ze hebben geleerd, maar waar ze op voorhand niet aan gedacht hadden
 - Als er vragen uit de 'W'-kolom onbeantwoord blijven, moedig hen dan aan om andere bronnen te raadplegen en zo alsnog te weten te komen hoe het zit.
- Bespreek klassikaal de resultaten of laat leerlingen kort met elkaar overleggen wat ze al wisten, wat ze wilden weten en wat ze geleerd hebben.

3 National Education Association, K-W-L, <http://www.nea.org/tools/k-w-l-know-want-to-know-learned.html>

In het nieuws: een artikel over iets dat je leerde uit een non-fictie boek

DOMEIN:	Nederlands				
VAARDIGHEDEN:	lezen, schrijven				
LEEFTIJD:	kleuters	1e graad LO	2e graad LO	3e graad LO	1e graad SO
NODIG:	non-fictie boeken, schrijfgerei, papier				

Non-fictie leent zich uitstekend tot actua-opdrachten.

- Geef leerlingen de opdracht een non-fictie boek te lezen over een onderwerp dat hen aanspreekt.
- Ze gaan, na het lezen van het boek, een kort krantenartikel maken over iets dat ze geleerd hebben (Bijvoorbeeld: 'Je hersenen geven je een verliefd gevoel').
- Bundel de verschillende artikels en maak er je eigen informatieve klaskrant van.

TIP: Je kan leerlingen ook vragen om *fake news* te maken over het onderwerp waarin ze zich hebben verdiept. Ze moeten het dan zo overtuigend mogelijk schrijven en liefst voorzien van beeldmateriaal. De leerlingen lezen nadien elkaars artikels en beslissen welke *fake news items* het geloofwaardigst overkwamen.

3 mogelijke feiten, 1 fout: wat is de leugen?

DOMEIN:	Nederlands				
VAARDIGHEDEN:	lezen, strategieën				
LEEFTIJD:	kleuters	1e graad LO	2e graad LO	3e graad LO	1e graad SO
NODIG:	(hoofdstukken uit) non-fictie boeken				

Deze klassieke werkvorm kan je makkelijk toepassen op het werken met non-fictie boeken.

- Laat leerlingen per groepje een ander hoofdstuk verwerken van een non-fictie boek. Deze boeken zijn vaak ingedeeld in kortere hoofdstukken en zijn dus ideaal om mee aan de slag te gaan tijdens de les.
- In groepjes gaan ze drie feiten verzamelen over het onderwerp dat ze hebben bestudeerd (bijv.: de olifant, de planeet Jupiter,...). Eén van de drie feiten moet verzonnen zijn. De moeilijkheid is om ervoor te zorgen dat de leugen geloofwaardig overkomt en/of dat de feiten te gek voor woorden zijn, zodat andere leerlingen het niet zullen geloven.
- Elk groepje stelt nu om beurten de drie feiten voor. De andere groepjes gaan nu raden welk feit verzonnen is. Elk groepje mag hiervoor één vraag stellen. Geef de andere leerlingen, na de voorstelling van de drie feiten, even de tijd om die ene vraag voor te bereiden.
- De andere groepjes stellen nu hun vragen. Als elk groepje aan de beurt is geweest, noteren ze op een blad papier welk feit gelogen is – 1 / 2 / 3 – en ze steken hun antwoord gelijktijdig omhoog (zo zorg je ervoor dat ze elkaar niet gewoon gaan nazeggen).
- De groepjes die juist hebben geraden, krijgen een punt. Als geen van de groepjes het juiste antwoord heeft gegeven, krijgt het groepje dat de drie feiten heeft voorgesteld een punt.

Boekparen maken: de kloof dichten tussen fictie en non-fictie

DOMEIN:	Nederlands				
VAARDIGHEDEN:	lezen, strategieën				
LEEFTIJD:	kleuters	1e graad LO	2e graad LO	3e graad LO	1e graad SO
NODIG:	een hele hoop boeken, of beter nog, een klasbibliotheek				

Vaak is het zo dat leerlingen ofwel graag fictieve verhalen lezen ofwel liever non-fictie boeken uit de kast halen. Als leerkracht is het fijn om hen ook af en toe te motiveren om eens iets anders te proberen. Een makkelijke manier om dit te doen, is door het maken van boekparen:

- Kijk welke boeken je in de klas of op je boekenlijst hebt staan. Mik op een gevarieerd aanbod fictie en non-fictie boeken.
- Zijn er thema's die terugkomen in zowel de verhalende als de informatieve boeken? Maak hiervan dan een paar: zet ze naast elkaar op het rek/in de lijst. Voorbeelden van boekparen vind je hieronder.
- Wanneer je aan leerlingen een aantal voorbeelden hebt getoond, kan je hen zelf vragen om aan de slag te gaan met de klasbibliotheek. Dat geeft hen ook het gevoel dat ze deel uitmaken van de boekenkeuze en zal het leesplezier vast verhogen!
 - Zorg ervoor dat de leerlingen weten hoe ze een tekst kunnen scannen, want het is natuurlijk niet de bedoeling dat ze het volledige boek eerst gaan lezen. Ook aandacht besteden aan cover en flaptekst zijn essentieel.

Boekparen: voorbeelden

3-6 jaar

De allerbeste neuzen, oren, ogen

Helen Rundgren, Ingela P. Arrhenius (ill.), Michel van Geest (vert.)
NBD Biblion, 2016 (28 p.)

Veel dieren vinden dat ze de beste neus van de wereld hebben. Of de beste oren, of de beste ogen. Maar wie heeft nou gelijk? Misschien hangt het ervan af wie je bent. En wát je wilt ruiken, horen of zien!

Suzie Ruzie en de stinkvinger

Jaap Robben, Benjamin Leroy (ill.)
Gottmer, 2016 (26 p.)

Suzie Ruzie is een eigenzinnig meisje met eindeloos veel energie en fantasie. Net als elke peuter maakt ze elke dag weer van alles mee. Zo kent ze een leuk spel: 'Raad eens wat je ruikt'. Suzie doet een blinddoek om en haar beste vriend Hond laat haar lekkere dingen ruiken.

6-8 jaar

Eten tijgers gras?

Hyeon-Jeong An, Se-Yeon Jeong (ill.)

Tutti, 2010 (33 p.)

Wat eet de tijger en door wie wordt de tijger opgegeten? Prentenboek over de voedselketen en de verscheidenheid van dieren.

Wij zijn tijgers!

Edward van de Vendel, Ingrid Schubert & Dieter Schubert (ill.)

Querido, 2016 (26 p.)

Max, Tex en Wokkeltje zijn tijgers. Niet echt, maar van binnen. Ze brullen als tijgers, tekenen tijgerstrepen op hun lijf met modder en rennen heel erg snel een boom in wanneer een echte tijger hen op de hielen zit. Daar zitten ze dan. Supertijgers. Of toch maar niet? Misschien zijn ze wel olifanten? Superolifanten!

9 jaar en ouder

Wees blij dat er insecten zijn!

Anne Rooney, David Antram (ill.), Karin Beneken (vert.)

NBD Biblion, 2015 (32 p.)

Stel dat er geen muggen zijn die je lek prikken of wespen die je steken. Lees hoe insecten ook zeer nuttig zijn. Grappig verteld, maar serieus verhaal, met tips, waarschuwingen en stripachtige kleurentekeningen.

Keverjongen

M.G. Leonard, Julia Sardà (ill.), Esther Ottens (vert.)

Querido, 2016 (284 p.)

De vader van Darkus werkt in het natuurhistorisch museum. Wanneer hij op een dag spoorloos verdwijnt, staat de politie voor een raadsel. Het enige wat ze weten is dat hij laatst gezien is in een afgesloten zaal van het museum. Darkus beslist dan maar om zelf op onderzoek uit te gaan en hij komt al gauw te weten wie de vijand is waartegen hij het zal moeten opnemen. Hij beseft dat hij dat niet in zijn eentje gedaan kan krijgen, maar gelukkig komt er hulp uit onverwachte hoek: insecten.

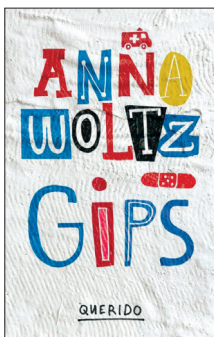
10 jaar en ouder

Het meisje met de hoge hakken : over ziek zijn en beter worden

Klaas de Jong, Peter Dellenbag, Anton Feddema
Van Goor, 2012 (160 p.)

Zes jongeren vertellen over hun ervaringen in het ziekenhuis.
Van jeugdpuistjes en een sportblessure tot amputatie en hartproblemen.
Met informatie over het menselijk lichaam en medische weetjes.

Gips

Anna Woltz
Querido, 2016 (166 p.)

Eén dag, één ziekenhuis, één meisje, en een heleboel avonturen. Dat is Gips. Fitz' ouders gaan uit elkaar en dat is allesbehalve naar Fitz' zin. Wanneer zij, haar zusje, haar vader en haar moeder door allerlei toevalligheden samen in het ziekenhuis belanden, ziet Fitz haar kans. Misschien kan ze het huwelijk van haar ouders weer heel maken.

Een grappig verhaal, over wachtkamers en (vooral) over dapper zijn.

11 jaar en ouder

Ongelooflijk waar! : onvoorstelbare ruimtewetjes

Govert Schilling
Luitingh-Sijthoff, 2015 (95 p.)

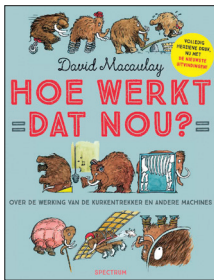
Zwarte gaten kun je zien, op de maan is geen geluid en op Venus regent het zwavelzuur. Verbaas je over vijftig weetjes tijdens een reis door de ruimte.
Met ruimte- en eigentijdse illustraties in kleur.

De maan-zaak

Stuart Gibbs, Sofia Engelsman (vert.)
Van Holkema & Warendorf in 2016 (340 p.)

Als Dashiell niet op de maan had gewoond, had hij die avond niet van dat smerige ruimtevoedsel moeten eten. Als Dashiell niet midden in de nacht met krimpande buikpijn op de ruimte-wc had gezeten, had hij niet per ongeluk het gesprek van professor Holtz kunnen afluisteren. Dan had hij nooit geweten dat professor Holtz die nacht géén natuurlijke dood stierf, maar vermoord werd. En zo begint de eerste ruimte-detective ooit...

Hoe werkt dat nou?

Over de werking van de kurkentrekker en andere machines

David Macaulay

Spectrum, 2016 (400 p.)

Met hulp van grote gekleurde tekeningen wordt uitgelegd hoe allerlei apparaten en machines werken.

De uitvinding van Hugo Cabret

Brian Selznick

Boekerij, 2012 (543 p.)

Hugo is een wees die sinds de dood van zijn oom in een station in Parijs woont. Hij windt elke dag de stationsklokken op en probeert een beschadigde, geheimzinnige machine te repareren. De machine was vroeger van zijn overleden vader. Isabelle, de geadopteerde dochter van een speelgoedmaker, helpt hem het geheim van zijn machine te ontrafelen.

Bronnen / Inspiratie

- Gill, Sharon Ruth, Reading Rockets (n.d.). *What teachers need to know about the “new” nonfiction*. Opgehaald op <http://www.readingrockets.org/article/what-teachers-need-know-about-new-nonfiction>
- Kelley, Michelle J. and Clausen-Grace, Nicki, Reading Rockets (n.d.). *Guiding students through expository text with text feature walks*. Opgehaald op <http://www.readingrockets.org/article/guiding-students-through-expository-text-text-feature-walks>
- Learn NC (c.2011). *The elements of informational text*. Opgehaald op <http://www.learnnc.org/lp/multimedia/19273>
- Malam, John (2002). *Using non-fiction in the classroom*. Opgehaald op <http://www.johnmalam.co.uk/articles5.html>
- National Education Association, (n.d.). *K-W-L (Know, Want to Know, Learned)*. Opgehaald op <http://www.nea.org/tools/k-w-l-know-want-to-know-learned.html>
- Regis University (2006). *The importance of using nonfiction in the classroom: a teaching guide for elementary teachers*. Regis University.
- Scholastic (n.d.). *Fiction/Non-fiction book pairs in the classroom library*. Opgehaald op <https://www.scholastic.com/teachers/articles/teaching-content/fiction-non-fiction-book-pairs-classroom-library/>
- Scholastic (n.d.). *Choosing nonfiction books for children*. Opgehaald op <http://www.scholastic.com/browse/subarticle.jsp?id=3740>
- Taelman, Helena, Kleutergewijs (2016). *Hoe gebruik je informatieve prentenboeken in de klas?* Opgehaald op https://kleutergewijs.wordpress.com/2016/01/27/hoe-gebruik-je-informatieve-prentenboeken-in-de-klas/?iframe=true&theme_preview=true/
- Verner, Susan, Busy Teacher (n.d.). *Ten top reasons to teach with nonfiction in the ESL classroom*. Opgehaald op <http://busyteacher.org/11857-why-teach-with-nonfiction-10-reasons.html>
- Young, Terrel A., Moss, Barbara, Cornwell, Linda (2007). *The classroom library: a place for nonfiction, nonfiction in its place*. Reading Horizons, 48 (1).

Colofon

Dit is een uitgave van Iedereen Leest

www.iedereenleest.be

2017 – 2018

Auteur: Margot Van Dingenen

Vormgeving: Kris Demey